

Kamiennik_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Drawsko	DR
Miejscowość	Kamiennik	DR_KAM

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	13.03.2013 r.	Miejsce wykonania	dom sołtysa w Kamienniku
Czas trwania	01:17:48	Forma i wielkość	Plik WAV, 17.8 MB
Przeprowadzający	MJ	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
24_DR_KAM	M	brak danych	sołtys wsi Kamiennik	
25_DR_KAM	K	brak danych		
26_DR_KAM	M	brak danych		

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Brak informacji.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	[24_DR_KAM] „tak, tak, tu są właśnie na <i>Historii</i> , jak pani tam wejdzie, ja tam doszedłem do 1600 chyba 40 czy 60 roku, jak ta miejscowość jest pierwszy raz wzmianka, nie? To tak daleko... no, ja się przygotowywałem do tej strony gdzieś grubo z 3 miesiące nim to zrobiłem wszystko. To w Poznaniu i z różnych materiałów i na bazie opowiadań najstarszych mieszkańców. I tu jest wzmianka z przekazów, na trzecie pokolenie, że tu jest potoczna nazwa Kole , gdzie tam wracał ktoś do Paryża i się tam pod mostką upadł na kolana i swoje złoto zapomniał. To tu jest taka wzmianka. I jeszcze tam gdzieś ktoś potocznie ustalił, że są Białe Góry . Dlaczego czy skąd tak miało być, tam jest wszystko na ten temat wspomniane. No i właśnie tak jak mówię, jak jest agroturystyka, tam gdzie pani przebywa u pana Piątka, ja o tym wspomniałem, tam kiedyś przyjechał pan Litner chyba się nazywał, i byłem z nim tam wywiad przeprowadzić i zdjęcia im zrobiłem i tam wszystko też jest na tej stronie.”
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.

II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe

Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych

[26_DR_KAM] „ja mam historie tego młyna, nie? Od 39 roku, nie? Obiekt zabytkowy, nie? [...]”

[24_DR_KAM] „tutaj, na stronie internetowej, nie? [...] no i teraz, jeśli chodzi tu o nasze sprawy, co tu Leszek mówi, to o państwa Sikorze [państwa starsi, już się z nimi nie uda porozmawiać – przyp. bad.], tu jest właśnie ich życie opisane. Tu są właśnie wszystkie rzeczy na tej stronie internetowej jako w *Historii*, w *Aktualnościach*. Kamiennikidrawsko.pl to jest nazwa strony. [...] tak, tak, tu są właśnie na *Historii*, jak pani tam wejdzie, ja tam doszedłem do 1600 chyba 40 czy 60 roku, jak ta miejscowość jest pierwszy raz wzmianka, nie? To tak daleko... no, ja się przygotowywałem do tej strony gdzieś grubo z 3 miesiące nim to zrobiłem wszystko. To w Poznaniu i z różnych materiałów i na bazie opowiadań najstarszych mieszkańców. I tu jest wzmianka z przekazów, na trzecie pokolenie, że tu jest potoczna nazwa **Kole**, gdzie tam wracał ktoś do Paryża i się tam pod mostkiem upadł na kolana i swoje złoto zapomniał. To tu jest taka wzmianka. I jeszcze tam gdzieś ktoś potocznie ustalił, że są **Białe Góry**. [...]

Oni tam, w Drawsku nie mają tak szeroko opisane. Ja to poszedłem tak głębiej, ale oni mają tam np. jak tu się przeprawiał przez Noteć Mieszko I na Cedynię gdy szedł, tam mają takie wzmianki, ale tak daleko, opis ogółem, od A do Z to nie ma”

[26_DR_KAM] „a zna to miejsce jak się jedzie z Czarnkowa na Oborniki? Tam jest 14 tysięcy zakopanych żywcem... no, żywcem nie, ale jest. Nawet kilku z Kamiennika, z Poznania... warto tam pojechać. Czarnków – Oborniki. No, parę km od Obornik. I tam księża zrobili kapliczkę... [...] i tam są tylko kamienie. Każda strefa to są kamienie. 1, 2, 3, 4 itd. 20 tys może ich tam nawet być...

W Goraju byłaś? [Nie – bad.] to tam jest też... to jest Flicha tego, bo on był Niemcem, naturalnie tu wszystkie tereny jego tu... Gieniu, Ty wiesz o tym, nie?”

[24_DR_KAM] „tak, tak, ja tu w *Historii*, w Kamienniku, jest o tym młynie, jak tu pierwsi przyjeżdżali...”

[26_DR_KAM] „a to jest, to pani poczyta... ale Ty może nie wiesz prawdy całej...”

[24_DR_KAM] „nie, nie, wszystkiego nie można wiedzieć...”

[26_DR_KAM] „i w Goraju jest tam wszystko opisane, to jest miejsce przy głównej szosie, zapisz sobie, naprawdę warto to

		<p>miejsce zobaczyć, bo jest świetne... no, tam świetne, że tyle ludzi zgładzili, nie? [...] 3km od Obornik, po prawej stronie.”</p> <p>[25_DR_KAM] „Napoleon tu złoto zakopał. Jedni kiedyś mówili, że jak się idzie z Kamiennika na Kwiejce, jest ta dolina taka, taki ten zakręt, właścicielką jest teraz ta pani Anita, ta co tu mieszka, na skrzyżowaniu, do niej należy ten dom, to tam taka była... Ale to później pani Anita mówiła, że to jej ojciec walnął taką, że Napoleon jak wracali, to tam...”</p> <p>[24_DR_KAM] „ale to jest napisane na stronie internetowej, ja pani to mówiłem.”</p> <p>[25_DR_KAM] „Ale to że niby nie tam, że to na tym całym [niedosłyszane], na tym nadymku, to tam było...”</p> <p>[26_DR_KAM] „Białe Góry walnij! Tutaj że, że...”</p> <p>[24_DR_KAM] „też jest napisane...”</p> <p>[26_DR_KAM] „też? To że jak baba chłopca tam zaciągnie, to już musi się hajtnąć. [śmiech]”</p> <p>[25_DR_KAM] „nie, bo to kiedyś była.. jak zakręca stara rzeka, naprościli i to, co wykopywali, to jak tam są te białe góry nasypane, to gdzieś białe piachy czy białe góry... a to ile już jest lat po wojnie czy to przed wojną kopali?”</p> <p>[...]</p> <p>[24_DR_KAM] „jak był tu jeszcze ten zakład <i>Centavos</i> [?? Niedosłyszane; informator opowiada o sobie, nieistotne dla badań – przyp. bad.]”</p> <p>A może gdzieś tu coś straszyc?</p> <p>[25_DR_KAM] „straszyć to się ludzie sami straszyci, jak się porzebierali w prześcieradła, a tak to nie...”</p> <p>[24_DR_KAM] „sam Kamiennik w sobie to raczej duchów nie ma i nic tutaj nie krąży na ten temat...”</p> <p>[25_DR_KAM] „miałam taką ciotkę starą, to ona tam, jak ja dziecko była, jak przychodziła, jak opowiadała, to tak lubiłam słuchać... jak z Chelstu jechały czy tam pieszo, jak sa pierwsze piątki, to szły tam z koleżanką czy tam ona szła, a pieszo szła i patrzyły a coś tam daleko białego przeskoczyło i do lasu leciało, nie?”</p>
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p>	<p>[24_DR_KAM] „no, tak rodzinnie zawsze.”</p> <p>I wtedy się też wróżby też robi...?</p> <p>[24_DR_KAM] „no, to co pani mówi, o wosk lanie czy coś kształt, co tam wyjdzie, to tak młodzież bardziej. Ze szkoły. To tam może jak na świetlicy się spotka i z panią opiekunką, może sobie coś takiego robią.”</p> <p>A Katarzynki się obchodzi?</p>

		[24_DR_KAM] „nie, nie, nie. Andrzejki to wydaje mi się, że szkoła, tak to tak, i są. Czy tu na świetlicy czy coś, to się może odbywa coś takiego, ale tak... [próba dojścia czyją patronką jest św. Katarzyna, przekrzykiwanie się informatorów – przyp. bad.]”
2.	św. Marcina/11 listopada	[24_DR_KAM] „to tak te wypieki, nie? Ale tak, że jakieś roznoszenie tego typu dzielenie się to nie... ale w domu jest to obchodzone.” Tutaj, u państwa w domu też się piecze rogalie? [25_DR_KAM] „na św. Marcina? No, nie bardzo. Rogaliki to się u nas piecze tam w Starym Roku jeszcze... [...] rogaliki to na okrągło się piecze...” [24_DR_KAM] „tak. Pączki też... to...”
3.	Adwent	[24_DR_KAM] „no są tego typu, że może jako z kościołem właśnie, że jest to oczekiwanie, powiedzmy, na narodzenie dzieciątka Jezus, prawda? I to się odbywa w kościele. A jeśli chodzi o sam już dzień BN, to są przygotowywane żłobki, a potem w okresie BN to są także dzieci przygotowywane... to znaczy, chodzi mi o pastorałki, jasełka, nie? To są takie rzeczy robione.. roraty to jest adwent, to pani też wie o co mi chodzi.” A to roraty też są tutaj, w kaplicy? [24_DR_KAM] „to nie, u nas ksiądz sobie zażyczył, z powodu tego, że jako kościół parafialny mamy w miejscowości Piłka, aby rodzice przywozili... szczególnie, ale oczywiście zaznaczam, że może przyjechać kto chce, ale głównie mu o to chodziło, żeby dzieciaki, któr przystępują w przyszłym roku do komunii św. To jest obowiązkowo, tak? A tak, to kto chce może jechać, ale że roraty to są. One są godz. chyba 17 jak się nie mylę.”
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	[24_DR_KAM] „no, proszę pani, jeśli chodzi a propos Mikołajek, to akurat w zeszłym roku nie zrobiłem nic. Tak się złożyło, że akurat nie miałem pieniędzy. A w 2011 roku, tak jak mówiłem, jak ta strona, to wszystko powstało, też zrobiłem Mikołajki dla dzieciaków w przedszkolu. Że tam się przebrałem osobiście za Mikołaja i tam prezenty takie w formie woreczka. Tam były jakieś takie, no słodycze, to zrobiłem. Jak wszystko się uda, to się w 2013 roku też zrobi.” A u państwa w domu to jak to wygląda? [24_DR_KAM] „no, u nas to wnuczek przyjeżdża, ja mam dzieci już, że tak powiem po 30, ale wnuczka mam. To jak wnuczek jest, a był czas, że tu trochę więcej przebywali, [...]

		<p>jak przyjeżdżali tu na miejsce, to żeśmy wręczali tutaj ten prezent.”</p> <p>Ale to się nie wkłada do butów?</p> <p>[25_DR_KAM] „teraz są takie prezenty, że się nie mieszczą do buta... [śmiech]”</p> <p>Bo słyszałam w Drawskim Młynie, że tam jest taki zwyczaj, że się wkłada do butów...</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, tak, zgadza się. Wie pani...”</p> <p>[25_DR_KAM] „to tak kiedyś, jak za dzieciaka pucowali sobie szczotkami te buty...”</p>
5.	Wigilia	<p>[24_DR_KAM] „no, przede wszystkim jest jeden wolny talerz.”</p> <p>[25_DR_KAM] „głowa rodziny zawsze jakiś tam cytat z Biblii przeczyta. No, potem sobie życzenia składamy, opłatkiem się dzielimy”</p> <p>Sianko np. pod obrusem też państwo kładą?</p> <p>[24_DR_KAM] „no, to teraz w tej chwili już nie, ale było. Ale to ja mówię, pewne rzeczy są już eliminowane. Może coś więcej sztucznego, choinki sztuczne... ja taki nawyk już mam, że tutaj zawsze ta choinka żywa była. No to opłatkiem się dzielimy, życzenia sobie składamy, wiadomo itd., nie?”</p> <p>Choinkę w dniu Wigilii się ubiera?</p> <p>[24_DR_KAM] „no, tak, to chyba tak. Tak, jak żona mówi. Samą choinkę w domu, to w dzień Wigilii, a to co na zewnątrz, to troszkę prędzej. Dzień, dwa, bo to muszę...”</p> <p>[25_DR_KAM] „zależy też od pogody, nie?”</p> <p>[24_DR_KAM] „od pogody. Bo to też na zewnątrz choinka to zakładam lampki i też na rynnie, żeby zwisało troszkę, nie? Tak to jest, żeby ten dom troszkę upiększyć. No to Wigilię jak w Wigilię, ale w ogóle na ten okres BN, nie?”</p> <p>A z tych potraw to takie tradycyjne, wielkopolskie? Czy takie...?</p> <p>[25_DR_KAM] „no, to i gołąbki z grzybami, pierogi...”</p> <p>A makiełki np. też się robi?</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, oczywiście, oczywiście.”</p> <p>[25_DR_KAM] „to znaczy tak nie bardzo, bo to ja i syn najczęściej lubimy”[...]</p> <p>[24_DR_KAM] „u nas to tak wielkopolska a la Górny Śląsk. Ja wiem ze swojego przykładu: tam się urodziłem, tam wychowałem i wiem, że na Wigilię tu jest praktycznie to samo. [...] córka z zięciem przychodzi i jedzą swoje, my dla nich, dla każdego swoje, każdy kto co lubi.”</p> <p>Prezenty pod choinką są? Nie ma tak, że ktoś je przynosi?</p>

		<p>[24_DR_KAM] „nie, nie, nie. Kiedyś było tak, że ja miałem te swoje dzieciaki to jeszcze się obchodziło, że tam ktoś przyszedł, przyniósł, a teraz nie... [niedosłyszane, ale informator mówi o tym, że już się nie wynajmuje nikogo, nie prosi, żeby nie przerywać nikomu Wigilii, więc wszystko jest razem pod choinką – przyp. bad.]. choinka jest duża, czy sztuczna czy właśnie jest żywa, jest położone.”</p> <p>A po kolacji się np. kolęduje też?</p> <p>[24_DR_KAM; 25_DR_KAM] „tak. Śpiewamy kolędy.”</p> <p>[24_DR_KAM] „śpiewamy, a jak nam już zabraknie, to puszczamy... [śmiech] z płyty CD, ale śpiewamy też wspólnie przy stole, tak.”</p> <p>A na pasterkę też do Piłki trzeba jechać?</p> <p>[24_DR_KAM] „tu, proszę pani jest taka sytuacja, że w dniu właśnie, jeśli chodzi o Wigilię, jest możliwość uczestniczenia w Kwiejcach, w tym kościele tutaj. Że ksiądz tutaj... my mamy zawsze tu mszę w sb o godz. 18.00 w okresie zimowym, a w letnim o 19.00 i ona już jest stała w Kamienniku jako msza niedzielna. Automatycznie, jeśli chodzi o Wigilię, to tu mszy nie ma, ale jest msza w Kwiejcach o godz. 22.00 i ona jest zaliczana jako pasterka. w Kwiejcach. natomiast, jeśli są chętni, to jadą do Piłki na godz. 24.00.”</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	<p>[24_DR_KAM] „a jeśli chodzi o Pierwsze święto, drugie święto, to wszystkie msze odbywają się tu, u nas w kaplicy.”</p> <p>A są jakieś zwyczaje?</p> <p>[24_DR_KAM] „no to pierwszy dzień zazwyczaj bywa, że rodzinnie, wspólnie, a w drugi dzień to już się czy to do osób zaprzyjaźnionych czy to do rodziny się jedzie gdzieś, nie? [...] no, w drugi dzień świąt to już jest taka kwestia, że się w odwiedziny gdzieś idzie. I tak samo jest w Wielkanoc: Lany Poniedziałek to jest typowo w odwiedziny, nie?”</p> <p>A chodzi się też na cmentarz?</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, tak. No, na cmentarz jeździmy częściej, żeby tam porządek trochę zaprowadzić na grób teściów. Czy tam tego, jakieś kwiaty, nie kwiaty, wymiana. No, wiadomo, czy jak już przyjdzie ten okres 1 listopada to trzeba wyszorować, to tam wymyć itd.”</p>
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>[24_DR_KAM] „no, wie pani, ja może w żartach pani powiem tak: jak ten zakład istniał <i>Centra</i>, to organizowałem zawsze co roku przy ich pomocy zabawy sylwestrowe. [...] nawet moja żona i ja, jest tam [na stronie internetowej – przyp. bad.] nasze zdjęcie, jak byliśmy młodzi na zabawie sylwestrowej. Piękni,</p>

		<p>młodzi i z włosami jeszcze, nie? [śmiejch] także sylwester teraz, wracając na ten standard dzisiejszego dnia, to jest świetlica wiejska, ale praktycznie nie ma kto przyjść, bo my już jesteśmy takie pokolenie, że ja bym może i poszedł, żona może też by poszła, ale i tak trzeba to przekazać, że tej chęci to w tych ludziach już nie ma. [...] jak już żona wspomniała, sala jest troszkę mała, więc jeżeli miałyby tu być jakaś konkretna... to by musiał przyjechać jakiś konkretny Perfekt, nie Perfekt, ale zespół. Jest nagłośnienie, to sala jest za mała. Więc to wtedy automatycznie młodzież udaje się Drawski Młyn, Drawsko i tam jest...”</p> <p>A np. wyrzucają bramy na Sylwestra?</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, ale już sporadycznie. Już zanika. Kiedyś było coś, że komuś coś na komin młodzież się starała coś włożyć, zatkać, że tak powiem. Czy na szopy położyć... ale to powoli zanika...”</p> <p>[25_DR_KAM] „to też jak staw był zamarznięty, to wyprowadzali im na staw te wozy. Tak, kiedyś wynosili do lasu, chowali.”</p>
8.	Trzech Króli	<p>[24_DR_KAM] „wiązanki takie. I potem to suszą w domu. I tak jak na Trzech Króli można też kredę i kadzidło, to potem do domu my z tym kadzidłem do każdego pomieszczenia idziemy, żeby tak okadzić. I jak ksiądz po kolędzie przychodzi, to ministranci też na drzwiach piszą Kacper Melchior Baltazar, nie?”</p>
9.	Kolędnicy	<p>[24_DR_KAM] „chodzą, dzieci nasze jeszcze chodziły. Za króli się przebierali, i inne. Aniołki, diabły. Śpiewają. Teraz więcej i chcą waluty, bo kiedyś to tam za owoce czy jakieś słodczyce. Kilka lat temu to z Chełstu przywieźli dzieciaki, to tam córka tego pana Mikołajczyka była, to takie całe przedstawienie było zagrane. Wszystko dograne, pięknie, nie? Bo z innych wsi też do nas przyjeżdżają”</p>
10.	MB Gromniczej	<p>[24_DR_KAM] „to u nas do kaplicy i potem na tym krótkim odcinku staramy się donieść to światło”</p> <p>A zapala się tą gromnicę np. jak jest burza?</p> <p>[24_DR_KAM] „zapalają jak jest burza, ale to już rzadko”</p>
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Brak informacji.

12.	Topienie Marzanny	<p>[24_DR_KAM] „tak, dzieci w przedszkolu idą i jak jest młyn, tam koło pana Leszka, to tam wrzucają”.</p> <p>A teraz też jak jest zakaz ekologiczny?</p> <p>[24_DR_KAM] „nikt raczej nie zwraca na to uwagi. Widziała pani tak jak jest młyn? Tam ta kukła jak ją wrzuca, to od razu woda ją rozwala”.</p>
13.	Środa Popielcowa	<p>[24_DR_KAM] „to w kościele głowy popiołem. I jest post i dania postne”.</p>
14.	Śródpoście	<p>[24_DR_KAM] „a to nie wiem, może żona wie... Ela!”</p> <p>[25_DR_KAM] „ale to postanowienia?”</p> <p>Też mogą być.</p> <p>[25_DR_KAM] „a no to są. Dzieci, żeby tam słodczy nie jadły, pan Leszek mógł sobie postanowić, żeby wódki nie pić... [śmiech]”.</p> <p>A jest droga krzyżowa?</p> <p>[24_DR_KAM] „jest, w piątek. Tu u nas. I raz nawet w ciągu postu odbywa się ulicami wsi. Ksiądz ma takie przenośne stacje i jest procesja. Poza tym, to u nas w domu są dania postne, bez mięsa”.</p>
15.	Niedziela Palmowa	<p>[24_DR_KAM] „palmy się z bazi robi”.</p> <p>[25_DR_KAM] „i z kwiatów!”</p> <p>[24_DR_KAM] „no i się święci”</p> <p>A co potem w tą palmą się robi?</p> <p>[24_DR_KAM] „suszy się je i niektórzy spalą je na popiół. A w Piłce, w kościele, jak był stary proboszcz, to on się przebierał tam i na osiołku czy na kucyku jechał przez wieś do kościoła. Była taka procesja, jak tam pan Jezus, nie? A teraz nie już nie ma...”</p>
16.	Triduum Paschalne	<p>[24_DR_KAM] „a to takie związane z przygotowaniem się na mękę Pańską, nie? Takie kościelne”</p>
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>A idzie się ze święconką?</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, idziemy”.</p> <p>A co w takim koszyczku jest?</p> <p>[24_DR_KAM] „a to bym musiał żony, ona tam lepiej wie...”</p> <p>[25_DR_KAM] „baranek maślany, kiełbasa biała, szynka jest, babeczka taka mała ze sklepu, sól, pieprz, musztarda, słodczy, owoce, jajka, zależy kto jaki duży ten koszyczek ma, nie?”</p> <p>A potem to, co w koszyczku to na śniadanie w niedzielę?</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, to potem na śniadaniu to każdy może coś</p>

		tam z tego zjeść. Dzielimy się jajkiem i składamy życzenia, tak jak na Wigilię opłatkiem, nie?”
18.	Poniedziałek Wielkanocny	[24_DR_KAM] „leją się, a jak! Teraz już trochę mniej, ale kiedyś to całkiem się lali. Jak byłem młody, to och! [śmiej]” A jest taki zwyczaj jak murzenie? [24_DR_KAM] „o, to nie. Tego nie znam.”
19.	Zielone Świątki	[24_DR_KAM] „to się gałązkami brzozy ganek przystraja” [25_DR_KAM] „a pamiętam, że jak byłem młoda, to dzieciaki chodziły tam nad rzekę i rwały tatarak i też w okna wstawiały i zdobiły i na ganku”.
20.	Boże Ciało	[24_DR_KAM] „BC to w Piłce. Tutaj nie ma, ale jak jest oktawa to też jest msza i dziewczynki sypią kwiatki i jest procesja tylko już bez tych ołtarzy” A zabiera się gałązki z ołtarzy? [24_DR_KAM] „nie, raczej nikt nie.” [25_DR_KAM] „nie, nie słyszałam o tym”.
21.	św. Jana	[24_DR_KAM] „nie”.
22.	MB Zielnej	[24_DR_KAM] „a to zioła i kwiatki się bierze i święci się w kościele. To przeważnie te starsze kobiety”. A robi się wianki czy takie wiązanki raczej? [24_DR_KAM] „wiązanki takie. I potem to suszą w domu. I tak jak na Trzech Króli można też kredę i kadzidło, to potem do domu my z tym kadzidłem do każdego pomieszczenia idziemy, żeby tak okadzić. I jak ksiądz po kolędzie przychodzi, to ministranci też na drzwiach piszą Kacper Melchior Baltazar, nie?”
23.	MB Siewnej	[24_DR_KAM] „a to też, ale już mało, bo tu tylko 4 gospodarzy jest, nie?”
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	[24_DR_KAM] „teraz mamy Halloween czy też Zaduszki czy coś w formie tego, tam jakieś były wybryki tego typu, że się straszło.” [24_DR_KAM] „tak, tak. No, na cmentarz jeździmy częściej, żeby tam porządek trochę zaprowadzić na grób teściów. Czy tam tego, jakieś kwiaty, nie kwiaty, wymiana. No, wiadomo, czy jak już przyjdzie ten okres 1 listopada to trzeba wyszorować, to tam wymyć itd.” [24_DR_KAM] „a to na cmentarz. Tam o 12.00 jest msza w Piłce i potem procesja. To też się z ludźmi, z rodziną spotyka

		<p>wtedy na tym cmentarzu. Znicz się zapali, stroik i kwiaty postawi”.</p> <p>A ten stroik to samemu się robi czy kupowany?</p> <p>[25_DR_KAM] „trochę kobiety same robią, bo też nie wszystkich stać, nie? Wezmą trochę gałązek świerku, sztuczne kwiaty i już. Ale też jak dużo rodzeństwa jest i mają wspólny grób np. to się namawiają: jedno to kupi, drugie kwiaty, dwie się złożą na wieniec. Żeby potem 6 stroików nie było na grobie, nie?”</p> <p>A idzie się też wcześniej, żeby posprzątać?</p> <p>[24_DR_KAM] „a to, to tak. To zawsze przed się pojedzie, ogarnie”</p>
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	<p>[24_DR_KAM] „to nie wiem, żona będzie wiedziała...”</p> <p>[25_DR_KAM] „no, nie wiem. Kiedyś się mówiło, że jak jest coś ostatniego w sklepie np. to żeby ciężarnej zostawić, bo inaczej ci myszy dziurę wygryzą. No i teraz też jak można kupić te kokardki czerwone z wizerunkiem MB, to się do tej pory do wózka przyczepia”</p> <p>A było coś takiego, że kobieta z dzieckiem do czasu chrztu z domu wyjść nie mogła?</p> <p>[25_DR_KAM] „a, tak, tak, ale to już dawno. Teraz już się tak nie robi.”</p>
2.	Ślub i wesele	<p>[24_DR_KAM] „to takie jest szkła tłuczenie, polter z niemieckiego. To dzień przed ślubem się tłukło, a potem młodzi musieli to posprzątać, a teraz to przenieśli na tydzień przed ślubem i to jest cała zabawa. Orkiestra jest, jedzenie, jak wesele. Bawią się tam do północy!”</p> <p>A zna pan zwyczaj stawiania bramy?</p> <p>[24_DR_KAM] „jest, to po wyjściu z kościoła zatrzymują młodych. Mają tam takie tasiemki przyozdobione gałązkami i tam dzieci dostają jakieś tam słodczy, a dorośli pół litra.”</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	<p>[24_DR_KAM] „a, to...”</p> <p>Może różaniec się odmawia?</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, różaniec jest. W kaplicy. A kiedyś w domu. Zmarłego trzymali w kaplicy do pogrzebu, a teraz to</p>

		<p>muszą w kostnicy. A jeszcze dawniej to zmarły leżał w domu.” I leżał może na piasku? [24_DR_KAM] „nie, to czegoś takiego nie było” A wkłada się może zmarłemu jakieś jego ulubione przedmioty do trumny? [24_DR_KAM] „to czasem. Jak ktoś tam lubił muzykę to mu i płytę włożą, ale raczej nie...” [25_DR_KAM] „tak, jak nie jak tak! Ja nawet słyszałam, że facetom to się nawet setkę czy ćwiartkę wkłada pod poduszkę, żeby tam sobie mógł wypić. Też jak ktoś lubił wypić, to mu się ćwiartkę wsuwało...”</p>
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	Brak informacji.
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	[25_DR_KAM] „nie, takie, że bigos, krokiety, ale nic więcej takiego...”
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	<p>[24_DR_KAM] „proszę pani, tu są rzeźby, które mojej żony dziadek robił. [ów pan nauczył kolejnego pana, którego uczniem był starszy pan Mikołajczyk mieszkający i prowadzący zakład rzeźbiarski z synem w Chełście – przyp. bad.]. on się nauczył tej sztuki, gdy Polska była w okresie międzywojennym. To są płaskorzeźby wszystko. Dziadek żony przekazał to następnemu panu i ten przekazał następnemu panu, który mieszka w Chełście. Tak, Mikołajczyk. Tam jest napisane w tej stronie też na temat tego, że pan Mikołajczyk lipę... tu są zdjęcia tego wszystkiego.” No, jutro podejść do pana Mikołajczyka. [24_DR_KAM] „to jest mój serdeczny przyjaciel. I tam napisałem, że on tu z tej lipy, co tutaj rośla, tu była taka figurka NMP i ja ją co rok odnawiałem, odnawiałem, odnawiałem. No i w końcu taka decyzja, tu żeśmy się spotkali z księdzem, to jeszcze nieboszczyk ś.p. Sitek, no i to były czasy komuny, no. Że by należało coś zrobić, bo to wiecznie te remonty no i tak na</p>

		dziko żeśmy to zrobili.”
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p>[24_DR_KAM] „tu, proszę pani, mamy kaplicę. To jest filia kościoła NMP w Piłce.”</p> <p>W Piłce?</p> <p>[24_DR_KAM] „tak, my jesteśmy tutaj... parafia jest w Piłce i kościół jest ewangelicki także w miejscowości Kwiejce. Tutaj, to jest 3km stąd oddalone, ale główna siedziba, że tak powiem, w dodatku ten proboszcz jest w dodatku dziekanem na ten okrąg. To jest Olejniczak Sławomir. I tam jest też w kościele na pewno jakaś kronika...”</p> <p>[24_DR_KAM] „tu, o tym kościele, to jest napisane, że wojewoda pilecki [?? –niedosłyszane – przyp. bad.] w ramach pokuty dostał przeniesienie tego kościoła. Rozebranie i przeniesienie go. To też jest napisane tutaj, na stronie internetowej. Był tu kościół, tam gdzie teraz stoi ta kaplica.”</p> <p>[24_DR_KAM] „to tu ta kaplica, to jak zostałem sołtysem, bo ja budowlaniec, jakżeśmy się tu przeprowadzili, to czułem się zobowiązany, żeby wyremontować. A poza tym, to już mówiłem, że tam ten krzyż przy cmentarzu ewangelickim. On tam taki stoi, to też o niego się dba. A kaplica jest tu pod wezwaniem św. Piotra i tam w soboty o 18.00, a latem o 17.00 jest msza. I to się liczy już jako niedzielna msza, nie?”</p>
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	[24_DR_KAM] „nie, nie ma takich. Tylko wiem, że w Białej jest kamień taki... [chodzi o Białą, w gm. Trzcianka – przyp. bad.]”
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	[24_DR_KAM] „tylko ten krzyż. A kiedyś tu stał kościół, to go Sapiecha za karę musiał przenieść. Też cmentarz tu dookoła był, a przed były zasadzone takie dwie lipy. Tylko je jakiś czas temu ścięli, bo one stare i puste w środku były”
4.	Miejsca kultu religijnego	[24_DR_KAM] „to też jak tu był ten cmentarz ewangelicki, to żeśmy krzyż postawili, bo to w końcu bracia w jednej wierze. Ewangelik, nie ewangelik, ale krzyż można, nie? [informator chciał pokazać swoją stronę internetową – przyp. bad.]”
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	[24_DR_KAM] „no, to ksiądz organizuje. Do Częstochowy czy do Lichenia, czy do Rzymu. Ja to tam się w sprawy kościelne nie mieszam... [opowieść o proboszczu, który zapraszał

		sołtysów na Radę Parafialną – przyp. bad.]”
6.	Lokalne odpusty	<p>[24_DR_KAM] „jest na św. Piotra, ale te budy już tak nie przyjeżdżają. Bardziej na festyn, a tak to msza jest i czasem może ze dwie budy, nie?”</p> <p>[25_DR_KAM] „nie zapominaj, że jeszcze ksiądz wprowadził, że po mszy się ludzie zbierają z tyłu kościoła, na ławeczkach siadają i jest zawsze jakiś tam poczęstunek, wypieki, kawa, herbata.”</p> <p>[24_DR_KAM] „a, tak, tak. To jedni mówią, że fajnie, bo się można najeść, a inni, że coś tam... A ten ksiądz to tak chciał, żeby tych ludzi, którzy tutaj są spoza, z okolicznych wsi, z Poznania jest dużo osób, to żeby ich zebrać, nie?”</p>

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	<p>[24_DR_KAM] „to są w gminie, w Drawsku. I parafialne w Piłce. To wszystko opisane jest na stronie. Kiedyś były w tym samym dniu. Najpierw była msza w Piłce, a potem jechało się do Drawska na gminne. Oni tam mają amfiteatr taki. No i nie chcąc się chwalić, ale 2 lata temu, to Kamiennik dostał nagrody w 3 kategoriach. I miejsce zdobyliśmy. To sobie żartowali, że przekupiłem Radę Gminy, nie? [śmiech] A w zeszłym roku to tylko jedną nagrodę, ale też byliśmy dumni. No i też w kategorii najładniejszy ogród tu ten nasz ogród zdobył I miejsce 2 lata temu.</p> <p>No i są tam zabawy takie występy, różne zespoły zapraszają i kiedyś nawet orkiestrę z Roska. Wybiera się wtedy najlepszych gospodarzy i się bawią...”</p>
2.	Dni gminy/wsi	<p>[24_DR_KAM] „dni wsi nie ma, a dni gminy to tam chyba jakieś są, ale to w gminie kogoś bardziej kompetentnego trzeba pytać... my tu mamy datę powstania Kamiennika, pierwszej wzmianki o wsi, ale żeby tak obchodzić jakieś dni założenia, to nie”</p>
3.	Lokalne festyny	<p>[24_DR_KAM] „różne były w okresie letnim festyny z Czarnkowem i z Lubaszem były jakieś tam spotkania zakładowe. [informator odwołuje się do strony internetowej, gdzie jest wszystko opisane – przyp. bad.]”</p> <p>[24_DR_KAM] „festyn, to już tam mówiłem, 3 sierpnia w zeszłym roku był. To odkąd jestem sołtysiem, to co roku mam więcej pomocy w organizacji. W zeszłym roku miałem 22 sponsorów, to jedzenie, wypieki, atrakcje dla dzieci... ten</p>

		<p>zamek taki dmuchany, to wszystko za darmo było. I też pozapraszałem ludzi na fb, naszej klasie, to tam nawet ktoś skomentował, żebym tyłu nie zapraszał, bo przyrodę piękną zniszczą... [śmiech] w zeszłym roku jak zrobiłem festyn, to tam był Noe- maraton. W tym roku chcę zrobić 4 sierpnia, żeby to w sb wypadło, nie? I też myślałem, żeby zrobić 21 lipca, ale wtedy w Pęcckowie jest dzień strażaka, to żeby sobie nie przeszkadzać, nie? To 4 sierpnia będzie”.</p> <p>[25_DR_KAM] „i są losy jeszcze, nie zapominaj. To przyciąga ludzi, ile jest warta pierwsza nagroda, to tak, tak...”</p>
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>[24_DR_KAM] „przedwczoraj był Dzień Kobiet, zaraz się pewnie Dzień Dziecka zorganizuje...”</p>